

Asia: VN/15071/2022

STM060:00/2022 Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lääkehuollon kustannustehokkuuden parantamista koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetusmuutosehdotuksiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SOSTE tarkastelee hallituksen esitystä (viite: STM060:00/2022) lääkkeiden käyttäjien näkökulmasta. Esityksen tavoitteena on parantaa lääkehuollon kustannustehokkuutta varmistamalla lääketurvallisuus ja neuvonta sekä palveluiden sujuvuus, saatavuus ja saavutettavuus. Esityksen mukaan lääkkeiden käyttäjien maksurasite ei kasva ja biosimilaarien määräämisen ohjausta tehostetaan. SOSTE kannattaa esitettyjä tavoitteita ja ehdotuksia alla olevat näkökulmat huomioiden.

Biologiset lääkkeet ja biosimilaarit

- SOSTE kannattaa edullisimpien biologisten lääkkeiden laajempaa käyttöä ja määräämisen tehostamista. Lääkkeen käyttäjiltä tulleen palautteen perusteella olisi selkeintä, jos biosimilaari määrätään jo lääkärin vastaanotolla tai terveydenhuollon yksikössä hoitoa aloitettaessa, jolloin myös ohjaus lääkkeen ottoon voidaan järjestää hoitoyksikössä.
- Mikäli valmisteet ja pistovälineet vaihtuvat usein, on riskinä potilasturvallisuuden vaarantuminen ja virheet lääkkeiden annostelussa (esimerkiksi niin, että diabetestä sairastavilla pitkävaikutteinen ja pikainsuliini menevät sekaisin). Jos lääkevaihto toteutuu jatkossa apteekeissa, on varmistettava että niissä on resurssit riittävään potilasohjaukseen ja neuvontaan.
- Kuten esityksessä todetaan, kyse on kalliista biologisista lääkkeistä, joiden osalta potilaan vuotuiset omavastuuosuudet täytyvät nopeasti tai jotka kuuluvat ylempään erityiskorvausluokkaan, joten kustannusvaikutukset lääkkeen käyttäjille jäävät tältä osin vähäisiksi.
- Viestintää biosimilaareista tulee lisätä. Lääkehoitoon sitoutumisen kannalta on tärkeää, että päätökset lääkitykseen liittyen tehdään potilaan kanssa yhteisymmärryksessä. Biosimilaarien

tapauksessa olisi tarkoituksenmukaista, että lääkitys tarkistetaan vastaanottokäynnin yhteydessä, jotta potilaalla olisi mahdollisuus osallistua lääkehoitonsa suunnitteluun.

- Tietojärjestelmien tulee tukea edullisempien lääkkeiden määräämistä ja seuranta. Biosimilaarien käytön ja määräämisen raportointi tulee rakentaa sairaalassa suoraan potilastietojärjestelmästä tai sairaala-apteekin tietojärjestelmästä. Avohoidossa luontevin raportointi syntyy suoraan Kelan tietojärjestelmästä. Tällä tavoin raportointi ei kuormita etulinjan klinikoita. Emme kannata määräyksen tehostamista uhkasakolla, vaan siihen tulee olla muita toimivia keinoja.

- Lääkärin on yhä mahdollista kieltää lääkkeen vaihtaminen. Tietyissä tilanteissa se on lääkkeen käyttäjän edun mukaista.

Inhaloitavat lääkkeet

- Potilas- ja lääkitysturvallisuuden varmistamiseksi on huolehdittava, että apteekeissa on riittävät henkilöresurssit ja soveltuvat tilat inhaloitavien lääkkeiden käytön ohjaukseen, mikäli antolaite vaihtuu.

- Kuten esityksessäkin todetaan, antolaitteiden erilaisuuden vuoksi on riski siitä, ettei lääkettä käytetä oikealla tavalla, lääkehoito ei toteudu tarkoituksenmukaisesti, lääkkeellä olisi heikentynyt tai annostelun ylittävä hoitovaikutus ja asiakkaan hoitotasapaino heikentyisi ja tälle aiheutuisi terveysriskejä.

- Inhaloitavien lääkkeiden apteekkivaihdon toteutuessa yhteistyö apteekkien ja perusterveydenhuollon välillä on tärkeää. Lääkkeen käyttäjälle tulisi olla selvää, kehen olla yhteydessä, jos hänellä tulee kysymyksiä antolaitteeseen tai sairauden hoitoon liittyen. Hyvin toteutettu ja riittävästi resursoitu neuvonta voi vähentää muita terveydenhuollon käyntejä ja kustannuksia sekä ennaltaehkäistä antolaitteen vaihtoon liittyviä riskejä.

Muita huomioita

- Rationaalinen eli järkevä lääkehoito vähentää sekä ihmisten että yhteiskunnan maksettavaksi tulevia lääkeshoidon kustannuksia. SOSTE pitää tärkeänä rationaalisen lääkeshoidon edistämistä, jossa lääkkeen koko elinkaari on otettu huomioon.

- Geneeristen lääkkeiden ja biosimilaarien käytöstä saatavia säästöjä on ohjattava uusien hoitojen käyttöönotosta aiheutuneisiin kustannuksiin ja esimerkiksi asiakkaiden alkuomavastuun pienentämiseen tai omavastuuosuuksien kohtuullistamiseen maksukattoja yhdistämällä (lääkkeet, palvelut ja matkat).

- SOSTE kannattaa esityksessä ehdotettuja kustannustehokkuutta tukevia keinoja. Suomen terveydenhuollon toiminta on kuitenkin kansainvälisesti vertailtuna hyvin kustannustehokasta ja terveydenhuollon toiminnan turvaamiseksi terveydenhuollon rahoitusta tulisi pitkällä tähtäimellä nostaa.

Tran Minh Mirjami
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry